

Nghệ ch lý c a các ch đ đ c tài

Tác Giả: Nguy n H ng Qu c
Thứ Tư:, 28 Tháng 9 Năm 2011 04:50

S t n t i và, nh t là, s t n t i kéo dài c a các ch đ đ c tài ch a đ ng m t s ngh ch lý r t l ùng:

M t, t i sao m t ng i ho c m t nhóm ng i nào đó có th t c đ o t t do và quy n l i c a t t c nh ng ng i khác m t cách d dàng nh th ? Hai, t i sao t t c nh ng ng i g i là "khác" y l i d dàng ch p nh n và ch u đ ng c nh b t c đ o t lâu đ n nh v y?

Lý thuy t ti n hóa có th g i i thích b ng cách cho nh ng nhà đ c tài là nh ng k có b n lĩnh phi ph ng, v t lên trên m i ng i khác. Nh ng l ch s l i cung c p vô s b ng ch ng ng c l i: Th nh t, trong su t ch đ phong ki n v n kéo dài c hàng ngàn năm, không ph i v vua nào cũng tài gi i. n i nào cũng có h ng hà nh ng tên vua t m th ng, th m chí, kh kh o ho c ngu xu n. V y mà chúng v n đ y quy n l c và khi n m i ng i khi p s . Trong th i hi n đ i cũng v y. Không ph i tên đ c tài nào cũng xu t chúng. Ng i ta có th ghét Adolf Hitler hay Fidel Castro nh ng ít nh t c hai đ u có m t s tài nào đó, ch ng h n, tài hùng bi n. Nh ng còn nh ng tên đ c tài khác thì sao? Ch ng h n Moammar Gadhafi i Libya hay Kim Chính Nh t i B c Hàn?

C Gadhafi l n Kim Chính Nh t đ u b g i i nghi n c u và truy n thông Tây ph ng g i là điên v i nh ng chính sách và phát ngôn không nh ng ngu xu n mà còn ngu xu n m c "phi th ng", ch có th tìm th y i nh ng ng i m c b nh tâm th n mà thôi. C vào Google, đánh tên hai ng i này, chúng ta s th y ngay m t trong nh ng tính t ph bi n g n l i n v i tên h là ch "điên r " (insane). H điên đ n đ bi n thành trò c i cho c th gi i. Nhi u nhà bình lu n chính tr nh n đ nh: Ph i điên l m chúng ta m i hi u n i cái điên c a Gadhafi và Kim Chính Nh t.

Điên v y mà c Gadhafi l n Kim Chính Nh t đ u c m quy n m t cách tuy t đ i trong m t th i gian r t dài: Kim Chính Nh t chính th c tr thành "Lãnh t kính yêu" c a B c Hàn t năm 1994,

Nghị ch lý c a các ch đ đ c tài

Tác Giả: Nguy n H ng Qu c
Thứ Tư: 28 Tháng 9 Năm 2011 04:50

---

t c là cách đây g n 20 năm (th t ra, nhi u năm tr c khi ông lên "ngôi", lúc Kim Nh t Thành còn s ng, ông đã thay cha quy t đ nh g n nh m i s !). Gadhafi thì t i v lâu h n, đ n 40 năm. N u M và kh i NATO không quy t đ nh không kích th ng vào Libya đ ng h các nhóm phi n lo n không bi t ông ta s còn kéo dài nh ng c n đien c a mình đ n bao gi n a!

Không nh ng c m quy n lâu, c Gadhafi l n Kim Chính Nh t đ u t o cho mình vô s huy n tho i. Ng i thì đóng vai c a m t th nhà tiên tri, m t "lý thuy t gia" cách m ng c a th gi i; ng i đ c coi nh thánh s ng, lúc ra đ i trên m t ng n đ i nh thì chim chóc hót vang chào đón, l n lên thì tr thành m t nhà chính tr sáng su t phi phạm; còn tài năng thì vô cùng đa đ ng: vi t nh c hay, ch i golf gi i, th m chí, gi i c internet; h n n a, ông không h đi ti u ti n (nh ng i phạm tr n) và có kh năng làm thay đ i th i ti t.

Câu h i đ t ra là: T i sao nh ng k đien r nh v y có th c m quy n lâu nh v y? T i sao dân chúng n c h l i tin t ng vào nh ng chuy n v v n nh v y? T i sao c hai đ u này có th di n ra b t ch p th c t là đ t n c c a h càng ngày càng lún sâu vào nghèo đói và không có ai có t do c ?

T i sao?

Gi i ph u các ch đ đ c tài, các nhà nghiên c u phát hi n có hai khía c nh căn b n: vi c t c h u h t ho c toàn b quy n c a công dân và vi c chia chác quy n trong m t nhóm ng i nào đó.

Chuy n t c quy n thì đã rõ. h u nh ai cũng th y. Đ c tài, nói m t cách v n t t, th c ch t là m t hình th c ăn c p, có th nói là ăn c p m c đ tri t đ và tàn b o nh t. Các tên ăn c p, dù hung b o và tàn nh n đ n m y, cũng ch c p đ c tài s n m t s ng i. Đ c tài c p c quy n s ng và quy n làm ng i c a con ng i, c p t t c nh ng gì làm cho con ng i thành ng i. Con ng i c n trí tu ? Đ c tài c p trí tu . Và m i ng i tr thành nh ng con v t. Con ng i c n phát tri n toàn di n ? Đ c tài c p đi s toàn di n y. Và m i ng i bi n thành nh ng k què qu t. Con ng i c n t do ? Đ c tài c p m i t do. Và m i ng i bi n thành nh ng tên nô l .

Có đ u, trên đ i, hi m, n u không mu n nói là không, có nh ng cá nhân có th đ t đ c s đ c tài tuy t đ i nh th . Ngay nh ng k gi i là đ c-tài-d a-trên-cá-nhân, nh tr ng h p c a

Nghị ch lý c a các ch đ đ c tài

Tác Giả: Nguy n H ng Qu c

Thứ Tư: 28 Tháng 9 Năm 2011 04:50

Hitler và Gadhafi, cũng không th m t mình thâu tóm m i quy n l c trong tay đ c. B i v y, dù ít hay nhi u, m i tên đ c tài đ u ph i trong th ph i chia chác quy n bính v i ng i khác. S khác bi t, gi a các ch đ đ c tài, ch là m c đ .

Ngày x a, trên danh nghĩa, các vua chúa n m quy n tuy t đ i. Nh ng h v n bi t khôn khéo chia quy n và chia l i cho c m t t ng l p đông đ o v i nh ng đ c quy n và đ c l i nh t đ nh: đó là giai c p quý t c. Chính cái giai c p y đ ng ra nh n lãnh trách nhi m b o đ m và b o v s toàn tr c a vua chúa. B o v và b o đ m không ph i ch b ng vũ l c mà còn c văn hóa: h xây đ ng c nh ng lý thuy t đ a trên th n quy n đ nh i s dân chúng.

Các ch đ đ c tài sau này cũng v y. Bao gi chung quanh nh ng tên đ c tài cũng có m t l c l ng đông đ o nh ng k cúc cung b o v : nh ng k y cũng đ c chia chác c quy n l n l i.

Ví d , nhìn vào Vi t Nam hi n nay, chúng ta cũng có th th y rõ vi c chia chác quy n l c và quy n l i nh v y. Nh ng nhân v t chóp bu trong h th ng đ ng và nhà n c hi n nay không ph i là nh ng k duy nh t đ c h ng m i u đ i v quy n l c và quy n l i. H khôn khéo chia quy n và l i cho nhi u ng i khác đ nh ng k đó tr thành nh ng k b o v h . H u qu là Vi t Nam h th ng quy n và l i đ c phân c p thành nhi u t ng. N i b t nh t là:

T ng m t: Đ ng và chính quy n trung ng.

T ng hai: chính quy n và đ ng b c c p trung đ a ph ng.

T ng ba: quân đ i.

T ng b n: công an.

M i t ng có nh ng đ c quy n và đ c l i riêng không nh ng cho b n thân h mà còn cho c gia đình và b n bè c a h . Lý do khi n gi i lãnh đ o cao c p, t Ph m Văn Đ ng ngày tr c đ n Nguy n T n Dũng hi n nay, không th cách ch c các cán b d i quy n, nh nh ng gì h t ng

Nghị ch lý c a các ch đ đ c tài

Tác Giả: Nguy n H ng Qu c

Thứ Tư: 28 Tháng 9 Năm 2011 04:50

---

thú nh n, không ph i vì h b t l c mà ch vì h mu n b o v cái h th ng chia chác quy n và l i v n có tác đ ng b o v quy n và l i c a chính h . Đ mua s trung thành c a các cán b c p d i, h không có ch n l a nào khác ngoài vi c ngo nh m t làm ng tr c nh ng s b t tài, b t l c và tham nhữ c a nh ng ng i y.

Nh ng t t c nh ng đ i u y đ u ch a đ gi i thích s t n t i lâu dài c a các ch đ đ c tài. Còn m t y u t khác n a: s s h i c a dân chúng.

Trung Qu c ngày x a có m t câu chuy n ng ngôn có th soi sáng đ i u này:

Có m t lão nông n nuôi m t b y kh . M i sáng, ông th b y kh ra kh i chu ng, b t chúng lên núi cao hái trái cây cho ông. Ông ra l nh chúng ph i n p m t n a s trái cây chúng hái đ c. B y kh làm vi c v t v nh ng không dám than vãn. Chúng qu n qu t t ngày này sang ngày khác. Trong khi đó, ông già c n m kh y nhà ch b n kh mang trái cây v n p. M t ph n ông ăn; m t ph n, ông mang ra ch bán; m t ph n ông c t trong kho. Ai cũng khen ông sung s ng. M t hôm, t trong r ng, có m t con kh con nêu v n đ : "Có ph i ông ch tr ng các cây và c m y khu r ng này không?" Các con kh già đáp: "Không". Con kh con l i h i: "N u không đ c phép c a ông ch thì chúng ta có th hái trái cây ở đây không?" Đàn kh già đ ng lo t tr l i: "Đ c ch !" Con kh con l i h i: "V y t i sao chúng ta l i ph i n p m t n a trái cây mà chúng ta hái đ c cho ông y?" Nghe câu h i y, c đàn kh b ng giác ng . Đêm y, b n kh phá chu ng, l y t t c s trái cây đ tr trong kho mang lên r ng. Vĩnh vi n không tr l i. Ông già, cu i cùng, ch t vì đói.

Có th nói các con kh y đã gi i quy t đ c nh ng ngh ch lý c a n n đ c tài.